nacre **เนเคอร์** (L.nacer-มุก) มุก

nacreous layer **เนเครียส แลเอร์** ชั้นมุก ชั้นในสุดที่บุเปลือกหอย เป็นสารประกอบแคลเซียมที่เรียงตัวเป็นแผ่นบางซ้อนกันหลายชั้น ทำให้หักเหแสงเป็นสีเหลือบ

nagana **นากานา** โรคติดต่อของม้าและปศุสัตว์ในแอฟริกาตะวันออก สาเหตุเกิดจากแฟลเจลเลทโปรโตซัวชนิด *Trypanosoma brucei* โดยมีแมลงวัน tsetse เป็นพาหะ

naiad **ไนแอด** ตัวอ่อนของแมลงที่เรียกว่า nymph อาศัยอยู่ในน้ำ มีเหงือกสำหรับใช้หายใจ ลักษณะต่างจากตัวโตเต็มวัย จะมีการเจริญเปลี่ยนแปลงรูปร่างแบบไม่สมบูรณ์ไปเป็นตัวโตเต็มวัยต่อไป เช่น ตัวอ่อนของพวกแมลงปอ แมลงชีปะขาว และ stonefly ดู nymph

nail **เนล** (AS. naegel) 1. เล็บ คือโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงมาจากชั้นผิวหนังที่ปลายนิ้วของสัตว์พวกลิงและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด syn: unguis 2. โครงสร้างคล้ายเขาสัตว์ หรือเกล็ดบนขากรรไกรบนของสัตว์พวกเป็ด ห่าน และหงส์ 3. วัสดุแข็งรูปแท่ง ใช้ยึดปลายโครงสร้างที่แตกหักเข้าด้วยกัน ทำหน้าที่คล้ายตะปู

naked **เนเคด** (AS.naced-เปลือย) 1.เปลือย ไม่มีสิ่งปกคลุม 2. สัตว: ไม่มีขน ขนนก หรือเปลือก 3. พฤกษ: (1)ไม่มีขนปกคลุม (2)ไม่มีโครงสร้างปกคลุม เช่น ดอกที่ไร้กลีบ

namaycush **เนเมย์คัช** *Cristivomer namaycush* ปลาเทราช์ขนาดใหญ่ในทะเลสาบของอเมริกาเหนือ

name **เนม** ชีว: ชื่อตัวของสิ่งมีชีวิต ใช้หลักการเรียกชื่อแบบทวินาม

nano- **แนโน-** (L.nanus-แคระ) ใช้นำหน้าคำอื่นเพื่อบ่งหน่วยเป็น 10^{-9} เช่น nonogram = 10^{-9} gram

nanoplankton **แนโนแพลงค์ตอน** แพลงตอนที่มีขนาดเล็กกว่า 20 ไมครอน ได้แก่ พวกโปรตัวซัว สาหร่าย และแบคทีเรีย แพลงตอนที่ขนาดเล็กที่สุดคือ picoplankton

nape **เนป** ต้นคอ หลังคอ

narco- **นาร์โค-** (Gr.narke- การชา ไม่รู้สึก) คำนำหน้าคำอื่นเพื่อบ่งชี้ความหมายว่า ชา หรือมึนงง

narcosis **นาร์โคซิส** (Gr.narkosis-ทำให้มึนงง) หมดความรู้สึก หรือหลับลึกเนื่องมาจากได้รับสารเสพติด หรือสารทำให้ง่วงซึม

narcotic **นาร์โคทิค** (Gr.narkoticos-ทำให้ง่วงซึม) สารทำให้หลับ หรือทำให้ง่วงซึม ถ้าได้รับเข้าไปในขนาดที่พอเหมาะ ถ้าได้รับมากเกินไปจะทำให้มึนงงหมดสติ ได้แก่ฝิ่นและอนุพันธ์ของฝิ่น ลำโพง(belladonna) ซึ่งมีสาร atropine และอนุพันธ์รวมถึงเอทิลแอลกอฮอล์ด้วย สารเหล่านี้ถ้าได้รับหลายครั้งติดต่อกันจะทำให้เสพติด ถือเป็นสารเสพติดด้วย

narcotize **นาร์โคไทซ์** 1. ภาวะทำให้ง่วงหลับด้วยสารทำให้หลับ 2.ในไมโครเทคนีก คือการทำให้สลบ เพื่อให้หยุดเคลื่อนที่หรือกล้ามเนื้อคลายตัวก่อนการทำให้คงสภาพ

nares(sing. naris) **แนริส** (L.) รูจมูก ดู nostril, choana

anterior nares รูจมูกส่วนนอก

posterior nares รูจมูกส่วนใน ซึ่งจะเปิดเข้าสู่โพรงจมูกและคอหอย(nasopharynx)

narwhal **นาวัล** ปลาวาฬชนิด *Monodon monoceros* เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในอันดับ Cetacea เพศผู้มีงาเป็นเกลียวหนึ่งอันยื่นตรงออกไปข้างหน้าจากขากรรไกรบน

nasal **เนซัล** (L.nasus-จมูก) 1. เกี่ยวข้อง หรือเป็นของจมูก หรือช่องจมูก 2. ทำเสียงขึ้นจมูก 3. กระดูกจมูก

nasal bone กระดูกจมูก เป็นกระดูกชิ้นเล็ก ๆ 2 ชิ้น ทำหน้าที่เป็นตั้งจมูก

nasal cartilage กระดูกอ่อนที่เป็นโครงร่างของจมูกทำให้เห็นรูปจมูกได้จากภายนอก

nasal fossa ครึ่งหนึ่งของช่องจมูกซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

nasal cavity ช่องจมูก ในสัตว์มีกระดูกสันหลัง คือช่องที่มีอวัยวะรับการดมกลิ่นมาเปิดที่รูจมูกส่วนนอก ในสัตว์ที่หายใจบนบก เป็นช่องที่ทำหน้าที่ให้อากาศผ่านเข้าไปสู่รูจมูกส่วนใน ปากและคอหอย เพื่อเข้าสู่หลอดลมตามลำดับ

nascent **แนสเซนท์** (L.nascens- เกิด) 1. เพิ่งเกิด เริ่มต้น 2. เคมี: เกี่ยวข้องกับสารที่เพิ่งหลุดออกมาจากสารประกอบ

naso- **เนโซ-** (L.nasus- จมูก) คำนำหน้าคำอื่นเพื่อบ่งชี้ความหมายว่าเกี่ยวข้องกับจมูก

nasopharynx **เนโซฟาริงซ์** ส่วนของหลอดอาหารบริเวณเหนือเพดานอ่อนคือ คอหอย

nasute **เนซูท** (L.nasus-จมูก) 1.จมูกใหญ่ สดุดตา 2.กีฏะ: ส่วนที่ยื่นออกไปข้างหน้าจากส่วนหัว ลักษณะคล้ายปากนก 3. ปลวกที่ทำหน้าที่เป็นทหารป้องกันรัง ลักษณะจมูกจะยาวกว่าพวกทำหน้าที่อื่น ปลายจมูกเป็นทางออกของสารคัดหลั่งที่ทำหน้าที่ขับไล่ผู้รุกราน

natality **เนทัลอิที** (L.natus, natalis- เกิด) อัตราเกิด อัตราส่วนของการเกิดในหมู่ประชากรในช่วงเวลาหนึ่ง นิยมเทียบกับจำนวนประชากรหนึ่งพัน

$$\text{อัตราเกิด} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่เกิดในเวลาที่กำหนด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมดในเวลาเดียวกัน}} \times 1000$$

natant **เนแทนท์** (L.natare- ว่ายน้ำ) ว่ายน้ำ หรือลอยน้ำได้

nates **เนเทส** (L.) 1. ก้น syn: buttock 2. corpora quadrigemina 2 อันแรก หรือ 2 อันบน

national **เนชันนัล** (L.nativus-ชาติ กำเนิด ณ ที่นั้น) เกี่ยวข้องกับชาติหรือแหล่งกำเนิด

national forest reserve ป่าสงวนแห่งชาติ หมายถึงพื้นที่ป่าที่รัฐสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์จากป่า รวมทั้งผลผลิตจากป่าได้อย่างสม่ำเสมอตามหลักวิชาป่าไม้และนิเวศวิทยา ห้ามถือครองหรือบุกรุก รัฐอาจจะอนุญาตให้มีการทำป่าไม้และปลูกป่าทดแทนเป็นบางพื้นที่ บางส่วนให้เป็นที่พักผ่อน ทั้งนี้ ทุกกิจกรรมอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างมีระเบียบตามหลักวิชา

national park อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ขนาดใหญ่นับพันตารางกิโลเมตรที่ครอบคลุมระบบนิเวศหลายระบบไว้ด้วยกัน เพื่อคงสภาพตามธรรมชาติ ให้พืชและสัตว์ป่าสามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะสมดุล จึงห้ามล่าสัตว์ นำสัตว์เลี้ยงเข้าไป หรือนำสัตว์ป่าตลอดจนแมลงและพืชพรรณออกมาจากอุทยาน ต่างจากวนอุทยาน(forest park)ที่พื้นที่เล็กกว่าและมักมีระบบนิเวศเพียงป่าไม้อย่างเดียว รัฐอาจจัดให้เป็นสถานที่พักผ่อน และมีสวนพฤกษชาติ(botanical garden) เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาด้วย

national recreation area พื้นที่ซึ่งจัดไว้สำหรับเพื่อการพักผ่อน ไม่จำเป็นต้องเป็นป่า แต่เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศสวยงาม เช่น ริมทะเลสาบ ทะเล ภูเขา ทุ่งหญ้า ทะเลทราย

native **เนทีฟ** (L.nativus- เกิด ณ ที่นั้น) 1. มีถิ่นกำเนิดเฉพาะที่ คือ มีการสืบทอดสายพันธุ์เฉพาะบริเวณใดบริเวณหนึ่ง 2. เกิดขึ้น หรือผลิตขึ้นตามธรรมชาติ เช่น native protein - โปรตีนตามธรรมชาติ 3. พืช หรือสัตว์ที่ผลิตขึ้น ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่ง

natural **แนเชอรัล** (L.natura-ธรรมชาติ) 1. มีมาแต่กำเนิด เช่น สัญชาตญาณ 2. เกี่ยวข้องหรือเป็นของธรรมชาติ เช่น natural science-วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ 3. เกิดขึ้นหรือผลิตขึ้นตามธรรมชาติ ไม่ได้ทำเทียมหรือสังเคราะห์ เช่น natural color - สีธรรมชาติ(ส่วนใหญ่ได้จากพืช) 4. คงไว้หรือคล้ายกับที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น natural food - อาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

natural classification การจำแนกประเภทตามธรรมชาติ ยึดหลักสายวิวัฒนาการมาจำแนกหมวดหมู่สิ่งมีชีวิต โดยจัดพวกที่มีลักษณะทางพันธุกรรมใกล้เคียงกันที่สุดไว้เป็นหน่วยย่อยแล้วขยายออกเป็นหน่วยใหญ่ขึ้นเมื่อลักษณะทางพันธุกรรมห่างกันออกไป

natural killer cell เซลล์พิฆาต เป็นเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดลิมโฟไซท์ ซึ่งสร้างแอนติบอดีไม่ได้ แต่มีคุณสมบัติต้านเซลล์เนื้องอกทั้งชนิดธรรมดาและมะเร็งได้ comp: lymphocyte

natural resources ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรที่ใช้แล้วนำมาใช้ใหม่ได้อีก ได้แก่ อากาศ แสง น้ำ แร่ธาตุต่าง ๆ และทรัพยากรที่หมดเปลือง คือ สัตว์ป่า ป่าไม้ ถ่านหิน น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรประเภทหลังจำเป็นต้องใช้ให้ถูกวิธี เนื่องจากสัตว์ป่าและป่าไม้ถูกทำลายได้ง่ายแต่สร้างกลับมาใหม่ใช้ระยะเวลานับร้อยปี สำหรับทรัพยากรจากซากดึกดำบรรพ์ต่าง ๆ นั้นสร้างขึ้นมาใหม่ไม่ได้ จึงต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักวิชาการ

natural selection การคัดเลือกตามธรรมชาติ เป็นทฤษฎีวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตที่เสนอโดย ชาลส์ ดาร์วิน มีหลักการว่า สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลง มีผลต่อการผันแปรในประชากร

ของสิ่งมีชีวิต ทำให้แต่ละตัวแปลกต่างกันออกไป ตัวที่แข็งแรงกว่าจึงสามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้จะเป็นตัวสืบทอดสายพันธุ์ ตัวที่อ่อนแอจะถูกขจัดตามธรรมชาติ

nature **เนเจอร์** (L.natura- ธรรมชาติ) 1. ธรรมชาติ คือ กายภาพของจักรวาล 2. กระบวนการและกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นในจักรวาล 3. ถ้าใช้ให้แคบเข้ามา หมายถึงพืชและสัตว์ที่เป็นส่วนประกอบของภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ 4. กายภาพและสรีรภาพที่ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิต การดำรงชีพ ตลอดจนการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

nauplius **นอเพลียส** ตัวอ่อนระยะแรกของสัตว์พวกกุ้ง ลักษณะรูปไข่ ยังไม่แบ่งตัวเป็นปล้อง แต่มีรยางค์ 3 คู่รวมทั้งหนวดสัมผัสด้วย ว่ายน้ำหากินอิสระ

nausea **นอเซีย** (Gr.nausia-เมาคลื่น) อาการคลื่นไส้ มักตามด้วยการอาเจียน

nausea gravidarum อาการคลื่นไส้ตอนเช้าขณะตั้งครรภ์

nausea navilis อาการเมาคลื่นเมื่ออยู่ในพาหนะที่เคลื่อนที่และโยกไปมา เช่น รถ เรือ เครื่องบิน

nautilus **นอทิลุส** ชื่อสกุลของหอยในอันดับ Nautiloidea ชั้น Cephalopoda (ชั้นเดียวกับพวกปลาหมึก) มีเปลือกม้วนเวียนเป็นวงเข้าหาจุดศูนย์กลาง และมีผนังกั้นเป็นห้อง ๆ ห้องนอกสุดเป็นที่อยู่ของตัว ห้องที่เหลือเป็นโพรงอากาศ ใช้เพื่อการลอยตัว ได้แก่ หอยงวงช้างซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ดึกดำบรรพ์ที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบันมีเพียงไม่กี่ชนิด เช่น *Nautilus pompilius*

navel **เนเวิล** (As.nafela) สะดือ รอยบุ๋มกลางหน้าท้อง ซึ่งเดิมเป็นที่ต่อของสายสะดือจากทารกไปสู่รก

navicula **เนวิคิวลา** (L.- เรือ) 1. fossa navicularis - ร่องรูปเรือที่ปากช่องคลอด 2. ชื่อสกุลของพวกไดอะตอม

navicular **เนวิคิวลาร์** 1. รูปร่างคล้ายเรือ 2. กระดูก scaphoid รูปร่างคล้ายเรือ เป็นกระดูกที่อยู่บริเวณข้อมือและข้อเท้า

Neanderthal man **เนแอนเดอร์ทัล แมน** ซากดึกดำบรรพ์ของมนุษย์(*Homo neanderthalensis*) พบครั้งแรกที่หุบเขา Neander ใกล้เมือง Dusseldorf ประเทศเยอรมันนีเมื่อปี 1856 เชื่อว่าอาศัยอยู่ในยุโรป เอเชีย และแอฟริกา มาเป็นเวลานานหลายพันปี และหลักฐานทางธรณี

วิทยาบ่งว่าสูญพันธุ์เมื่อประมาณ 40,000 ปีมาแล้ว ต่อมาบริเวณที่พบเนแอนเดอร์ทัล แมน ก็พบโครงกระดูกของมนุษย์โครมัญยอง(*Homo sapiens*) ยังไม่ทราบสาเหตุการสูญพันธุ์และเกี่ยวเนื่องกับมนุษย์โครมัญยอง เชื่อว่ามีวิวัฒนาการมาจาก *Australopithicus* เช่นเดียวกับ *Homo erectus* ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ปัจจุบัน

nearctic realm **เนอาร์คติค เรียลม์** อาณาบริเวณทางชีวภูมิศาสตร์ ซึ่งแบ่งพื้นที่ตั้งแต่เมกซิโกขึ้นไปจนสุดเขตอเมริกาเหนือ รวมทั้งเกาะกรีนแลนด์ด้วย สัตว์เด่นแถบนี้ คือ แพะภูเขา กวางคาริบู มัสค์แรท แรคคูน และพรองฮอร์นแอนทิโลป

nearsightedness **เนียร์ไซ้เทดเนส** สายตาสั้น syn: myopia

Necator **เนคาเทอร์** (L.- ฆาตกร) ชื่อสกุลของหนอนเนมาโทดพวกพยาธิปากขอ วงศ์ Ancylostomidae

Necator americanus พยาธิปากขอ พบได้ทั่วไปในเขตร้อนชื้น โดยเฉพาะสหรัฐตอนใต้เรียก พยาธิปากขอเมริกัน ตัวเต็มวัยเป็นปรสิตอยู่ในลำไส้เล็กของคน โดยใช้เขี้ยวที่ปากเกาะเยื่อบุผนังลำไส้แล้วดูดแย่งอาหาร ไข่ปนออกมากับอุจจาระลงดิน ถ้าความชื้นเหมาะสมเจริญต่อไป ลอกคราบ 4 ครั้งภายใน 5 วันเป็นระยะติดต่อ ถ้าคนเดินหรือยืนเท้าเปล่าในที่ที่มีพยาธิ จะไชเข้าไปสู่กระแสโลหิต ไปปอด เรียกว่ามี lungmigration แล้วผ่านหลอดลมเข้าสู่หลอดอาหาร ลงกระเพาะอาหารและลำไส้ในที่สุด เจริญเป็นตัวเต็มวัยต่อไป

neck **เนค** (AS.hnecca- ต้นคอ) 1. สัตว: (1) คอ คือส่วนที่คอดอยู่ระหว่างหัวกับส่วนของลำตัว (2) ส่วนที่คอดของอวัยวะ เช่น คอฟัน 2. พฤกษ: (1) ส่วนยืดยาวออกไปของ archegonium (2) ส่วนเชื่อมต่อระหว่างลำต้นและราก

necro- **เนโคร-** (Gr.nekros-ตาย) คำที่ใช้ผสมคำอื่นเพื่อแสดงความหมายว่า ตาย

necrobiosis **เนโครไบโอซิส** (Gr.nekros- ตาย + biosis- ชีวิต) ความตายตามธรรมชาติของเซลล์หรือเนื้อเยื่อ คือหมดอายุ ไม่ได้ตายเนื่องจากพยาธิสภาพ

necrophagus **เนโครเฟกัส** (Gr.nekros- ตาย + phagein- กิน) ดำรงชีพด้วยการกินของเน่าเปื่อย

necrosis **เนโครซิส** (Gr.nekrosis- การฆ่า) ความตายของเซลล์หรือเนื้อเยื่อเป็นบางแห่ง แต่เนื้อเยื่อที่ล้อมรอบอยู่ยังเป็นปกติ

nectar **เนคทาร์** น้ำหวานที่ผลิตโดยต่อมสร้างน้ำหวาน มักอยู่ที่ส่วนของดอก เพื่อล่อให้แมลงมาดูดน้ำหวานเป็นการช่วยผสมเกสร มีส่วนประกอบหลักเป็นน้ำและน้ำตาลโมโนแซกคาไรด์

needle **นีเดิล** (AS.naedl) 1. แพทย: วัสดุแข็งใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแทงฉีก หรือเย็บ เช่น hypodermic needle - เข็มฉีดยา 2. พฤกษ: หนามที่เปลี่ยนแปลงมาจากใบ

negative **เนกาทีฟ** (L.negare-ปฏิเสธ) 1. ปฏิเสธ 2. ไม่มีผลลัพธ์ 3. ต่อต้าน หรือถดถอย เช่น การต่อต้านข้อเสนอ 4. หนีจากแหล่งที่เป็นสิ่งเร้า เช่น ตรวจไม่พบสาเหตุของการติดเชื้อ หรือวินิจฉัยสาเหตุของโรคไม่ได้

negative feedback **เนกาทีฟ ฟีดแบค** กลไกควบคุมย้อนกลับ เป็นกระบวนการควบคุมการทำงานของสิ่งเร้า โดยเฉพาะฮอร์โมน เช่น progesterone ทำหน้าที่ย้อนกลับยับยั้งมิให้มีการหลั่ง follicle stimulating hormone จากต่อมใต้สมองส่วนหน้า เพื่อควบคุมมิให้มีการสร้างไข่ขึ้นมาขณะที่มีการตั้งครรภ์

negative pressure type **เนกาทีฟ เพรสเชอร์ ไทป์** แบบหนึ่งของปอดที่แรงดันภายในปอดต่ำกว่าแรงดันของบรรยากาศ จึงทำให้อากาศไหลเข้าสู่ปอดได้ง่าย ได้แก่ปอดที่พบในสัตว์ที่มีกล้ามเนื้อกระบังลม

negative reinforcement **เนกาทีฟ เรนฟอร์ซเมนท์** พฤติกรรมการเรียนรู้ของสัตว์แบบหนึ่งที่สัตว์เรียนรู้หลังจากพันสภาวะกดดันมาแล้ว เช่น การให้หมูอดน้ำแล้วให้ดื่มน้ำ หมูจะเรียนรู้ความอร่อยของน้ำเป็นผลบวกของการบังคับ ขณะเดียวกันก็เรียนรู้ผลลบของการบังคับคือพ้นจากความกระหายน้ำ มักเป็นพฤติกรรมที่พบในสัตว์ซึ่งนำมาฝึกได้ การเรียนรู้แบบบังคับนี้ต่างจากการลงโทษในแง่ที่ว่า การบังคับกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม แต่การลงโทษไปยับยั้งพฤติกรรม

negroid **เนกรอยด์** เผ่าพันธุ์หนึ่งของมนุษย์ ที่ผิวมีสีดำ ผมดำหยิก ตาใหญ่ บางพวกโปนออกนอกเบ้า ริมฝีปากใหญ่หนา ได้แก่พวกนิโกรในแอฟริกาและหมู่เกาะในมหาสมุทรอินเดีย พวกเมลานีเซียนแถบหมู่เกาะนิวกินี พวกแอบอริจิเนสในออสเตรเลีย และชนพื้นเมืองแถบหมู่เกาะโพลินีเซีย

nekton **เนกตอน** สัตว์น้ำที่ว่ายไปมาอย่างอิสระ ตามการแบ่งเขตน่านน้ำของระบบนิเวศในน้ำ เป็นสัตว์พวกที่มีอิสระในการเคลื่อนที่เช่น กุ้ง ปู ปลา

nemathelminth **เนมาทเฮลมินท์** (Gr.nema-เส้นด้าย + helmins-หนอน) สัตว์ที่อยู่ในไฟลัม Nemathelminthes ซึ่งเป็นสัตว์ที่ยังไม่มีช่องว่างในลำตัวที่แท้จริง ได้แก่พวก rotifer, gastrotrich และ nematode ปัจจุบันได้แยกแต่ละพวกเป็นไฟลัม

nemathybome **เนมาทิโบม** โครงสร้างเป็นถุงภายในมีเนมาโทซิสต์รวมอยู่เป็นมัด มักอยู่เป็นแถว พบในสัตว์พวกดอกไม้ทะเล

nematocyst **เนมาโทซิสต์** เซลล์ที่มีอวัยวะพิเศษคล้ายเส้นด้ายหรือท่อเล็ก ๆ ม้วนขดอยู่ภายในแคปซูลซึ่งมีฝาปิดเปิดได้ เมื่อได้รับการกระตุ้นจะปล่อยเส้นด้ายออกมาแทงสิ่งแปลกปลอมที่มากระทบ ทำหน้าที่เป็นอวัยวะป้องกันตัว จับเหยื่อเป็นอาหาร หรือใช้เกาะติดกับสิ่งของ พบในสัตว์พวกแมงกะพรุนและหวีทะเล

nematode **เนมาโทด** หนอนตัวกลม สัตว์ที่ยังไม่มีช่องว่างในลำตัวที่แท้จริง อยู่ในไฟลัม Nematoda ส่วนใหญ่เป็นปรสิตของคนและสัตว์ เช่นพยาธิปากขอ พยาธิเส้นด้าย

nematogen **เนมาโทเจน** สัตว์พวกเมโซซัวที่ระยะตัวอ่อนมีลักษณะเป็นหนอนกลมยาวคล้ายเส้นด้าย comp: rhombogen

nematomorph **เนมาโทมอร์ฟ** หนอนตัวกลมในไฟลัม Nematomorpha ซึ่งการจัดหมวดหมู่เดิมถูกจัดไว้ในกลุ่ม Aschelminthes หรือ Nemathelminthes ชื่อสามัญคือ hairworm ลำตัวยาวมากคล้ายเส้นผม ส่วนใหญ่อยู่ในน้ำจืด และมักเป็นปรสิตของสัตว์ขาปล้อง มีเพียงสกุลเดียวคือ *Nectonema* อาศัยอยู่ในทะเลและเป็นปรสิตของปูและปูเสฉวน

nematophore **เนมาโทฟอร์** ซูออยด์ที่อยู่ในโคโลนีของสัตว์พวกแมงกะพรุน มีเซลล์เนมาโทซิสท์ ทำหน้าที่ป้องกันภัยให้โคโลนี syn: dactylozooid, sarcostyle

nemertean **เนเมอร์เทียน** หนอนตัวแบนในไฟลัม Nemertean(Rhynchocoela) ส่วนใหญ่อยู่ในทะเล มีปากที่เป็นงวงยื่นออกมาจากส่วนหัวแล้วเก็บเข้าในตัวได้ ลำตัวยาวมากจึงมีชื่อสามัญว่า proboscis worm หรือ ribbon worm เช่น สกุล *Prostoma* อยู่ในน้ำจืด สกุล *Micrura* อยู่ในทะเล และสกุล *Geonemertes* อยู่บนบก

Neoceratodus **นีโอเซราโทดัส** ปลา dipnoid สกุลหนึ่งในอนุอันดับ Ceratodei ลำตัวยาวคล้ายปลาไหล เกล็ดเป็นแบบไซคลอย์ มีถุงลมที่ทำหน้าที่คล้ายปอดเป็นอวัยวะพิเศษเสริมการหายใจแทนเหงือกเมื่อน้ำแห้งหรืออยู่ในโคลน เป็นปลาเฉพาะถิ่นในแม่น้ำบางสายของออสเตรเลีย ได้แก่ *Neoceratodus forsteri*

neolithic **นีโอลิทิค** เกี่ยวข้อง หรือเป็นของยุคหินใหม่ซึ่งเริ่มต้นจากบริเวณตะวันออกใกล้ เป็นยุคที่มีการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์

neonatal **นีโอเนทัล** (Gr.neos-ใหม่ + L.natus-เกิด) แรกเกิด เพิ่งออกจากไข่ หรือทารกแรกเกิดจนถึง 4 สัปดาห์

neopallium **นีโอพัลเลียม** (Gr.neos-ใหม่ + L.pallium- เสื้อคลุม) ส่วนหนึ่งของสมองส่วน cerebral hemisphero ซึ่งไม่ใช่ส่วน rhinen cephalon หรือ corpus striatum เป็นส่วนนอกที่มีลักษณะเป็นคลื่น

neoplasm **นีโอพลาซึม** (Gr.neos-ใหม่ + plasma-สิ่งเกิดใหม่) เนื้องอกชนิดหนึ่ง เป็นความผิดปกติที่มีการเจริญของเนื้อเยื่อที่ไม่มีหน้าที่ เนื่องจากมีสุขภาพดีเกินไป มีหลายลักษณะและหลายต้นกำเนิด

neopteran **นีออปเทรา** กลุ่มใหญ่ของแมลงที่มีปีกทั้งหมดตามการจัดหมวดหมู่ของแมลง

neoptile **นีออปไทล์** ขนนกที่ยังเจริญไม่เต็มที่ เป็นขนนกที่ยังอยู่ในรังและใช้ช่วยบินไม่ได้ comp: teleoptile

neornithine **นีออร์นิทีน** เกี่ยวข้อง หรือเป็นของอนุชั้น Neornithine ซึ่งรวมนกทุกชนิดที่มีชีวิตอยู่ในโลก

neotenin **นีโอเทนิน** ฮอร์โมนจากต่อมไร้ท่อ corpora allata ที่ติดอยู่กับก้านบนสมองของแมลง มีต้นกำเนิดมาจากเนื้อชั้นเอคโทเดิร์ม เป็นฮอร์โมนที่ทำหน้าที่กระตุ้นการเจริญเปลี่ยนแปลงรูปร่างของตัวอ่อน แต่ไม่ถึงขั้นลอกแต้ นอกจากนี้ยังกระตุ้นการเจริญของอวัยวะเพศผู้และเพศเมียด้วย เพื่อให้ผลิต molting hormone ในสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นก็พบฮอร์โมนนีโอเทนิน เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า juvenile hormone

neoteny **นีโอเทนี** สภาวะที่มีลักษณะของตัวอ่อนอยู่ในตัวที่เจริญเต็มวัย เช่น ซาลามานเดอร์บางชนิดที่ไม่มีการเจริญเปลี่ยนแปลงรูปร่าง แต่ตัวเต็มวัยมีเหงือกซึ่งคล้ายลักษณะตัวอ่อนของชนิดอื่น ดู axolotl, paedogenesis

Neotropical realm **นีโอทรอพิคัล เรียลม์** การแบ่งอาณาบริเวณทางชีวภูมิศาสตร์แบบหนึ่ง ได้แก่ บริเวณพื้นราบของเมกซิโก หมู่เกาะเวสท์อินดีส อเมริกากลาง และอเมริกาใต้

neotype **นีโอไทป์** สิ่งมีชีวิตที่ทำเป็นตัวอย่างมาตรฐานสำหรับเทียบกับตัวอย่างที่ได้มาใหม่ ในกรณีที่ตัวอย่างมาตรฐานเดิมชำรุด หรือสูญหาย

nephridiopore **เนฟริดิโอพอร์** รูเปิดสู่ภายนอกตัวของ nephridium

nephridium **เนฟริเดียม** (Gr.nephros-ไต) โครงสร้างเป็นหลอด อาจมีการแตกแขนง ทำหน้าที่เป็นอวัยวะขับถ่าย โดยมีรูเปิดสู่ภายนอกลำตัว พบในสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ดู protonephridium, metanephridium

nephrocyte **เนโฟรไซท์** เซลล์ที่ทำหน้าที่กินสิ่งแปลกปลอม พบในสัตว์พวกแมงมุม กุ้ง และแมลง

nephromixium **เนโฟรมิกเซียม** ระบบท่อของช่องว่างของลำตัวและท่อขับถ่ายที่ทำหน้าที่ขับถ่ายและนำเซลล์สืบพันธุ์ พบในสัตว์พวก polychaete

nephron **เนฟรอน** (Gr.nephros- ไต) โครงสร้างที่ทำหน้าที่กรองของเสียออกจากเลือด ถือเป็นหน่วยย่อยของไต ประกอบด้วยแคปซูลกลวงที่โอบล้อมกลุ่มหลอดเลือดฝอยของไต(glomerulus) เรียกส่วนนี้ว่า Bowmann's capsule เมื่อของเสียถูกกรองผ่านเข้ามาในช่องของบาวแมนสแคปซูลแล้วจะถูกส่งต่อไปยัง uriniferous tubule และหลอดไตอื่นที่อยู่ภายในไตต่อไป

nephrostome **เนโฟรสโทม** (Gr.nephros-ไต + stoma- ปาก) 1. คัพภะ: ช่องเปิดของท่อหลอดไตชุดแรกเข้าสู่ช่องว่างของลำตัว 2. ส่วนแรกของ nephridium ที่บานออกเป็นรูปกรวย เปิดเข้าสู่ช่องว่างของลำตัว เซลล์ที่อยู่บริเวณรูปกรวยเป็นเซลล์ขน ทำหน้าที่กรองของเสียออกจากของเหลวในช่องว่างของลำตัวสัตว์พวกหนอนปล้องตัวกลม

nephrotome **เนโฟรโทม** (Gr.nephros-ไต + tome-ส่วน) โครงสร้างในระยะตัวอ่อนของสัตว์มีกระดูกสันหลัง คือส่วนที่คอดเชื่อมต่อระหว่าง somite และแผ่นเนื้อชั้นเมโซเดิร์มด้านข้าง ส่วนที่คอดนี้ต่อไปเจริญเป็นหลอดนำปัสสาวะของไต syn: intermediate cell mass, mesomere

nereid **เนรีด** หนอนปล้องตัวกลมพวก polychaete อยู่ในวงศ์ Nereidae ส่วนใหญ่อยู่ในทะเลและน้ำกร่อย เช่น แม่เพรียง(*Nereis*)

neritic **เนริทิค** การแบ่งเขตน่านน้ำของระบบนิเวศทางทะเล คือบริเวณตั้งแต่ชายฝั่งออกไปจนถึงเหนือบริเวณไหล่ทวีป ถือเป็นน่านน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุและสารอินทรีย์ เพราะได้รับสิ่งเหล่านี้มาจากแม่น้ำและลำธารที่เปิดออกสู่ทะเล

nerve **เนิร์ฟ** (L.nervus-เอ็นเหนียว อาจจาก Gr.neuron- เอ็นเหนียว) 1. เส้นประสาท ประกอบด้วยมัดเส้นใยประสาทหรือกลุ่มของมัดเส้นใยประสาทที่ยื่นออกมาจากระบบประสาทส่วนกลาง(สมอง ไขสันหลัง) ทำหน้าที่เชื่อมโยงระบบประสาทส่วนกลางกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ปกติจะมีเนื้อเยื่อเกี่ยวพันหุ้มเรียก epineuriium 2. เส้นปีกในปีกของแมลง 3. เส้นใบ โดยเฉพาะเส้นใบที่ไม่มีการแตกแขนง

afferent nerve เส้นประสาทนำความรู้สึกจากผิวนอกมายังระบบประสาทส่วนกลาง

autonomic nerve เส้นประสาทของระบบประสาทอัตโนวัติ

nerve cell เซลล์ประสาท ประกอบด้วยตัวเซลล์และเส้นใยแอกซอนเพียงหนึ่งเส้น และเดนไดรท์ ซึ่งอาจมีมากกว่าหนึ่งเส้น

cranial nerve เส้นประสาทสมองมีทั้งหมด 12 เส้น

efferent nerve เส้นประสาทนำความรู้สึกจากระบบประสาทส่วนกลางออกไปยังบริเวณรอบนอกของร่างกาย

nerve cord **เนิร์ฟ คอร์ด** มัดประสาท มีส่วนประกอบหลักเป็นเส้นใยประสาท ยื่นออกมาจากด้านท้ายของสมองหรือปมเซเรบรัล เช่น (1) ventral มัดประสาทด้านล่างจะมีปมอยู่ทุก ๆ ปล้องต่อกันด้วยมัดประสาท พบในสัตว์พวกไม่มีกระดูกสันหลัง เช่น แมลง ไส้เดือนดิน (2) dorsal มัดประสาทด้านบน ลักษณะเป็นท่อกลวง(ไขสันหลัง) พบในสัตว์มีกระดูกสันหลัง (3) paired มัดประสาทที่อยู่เป็นคู่ พบในสัตว์พวกหอย

nerve ending **เนิร์เอนดิง** ดู receptor, motor end plate

nerve fiber **เนิร์ฟ ไฟเบอร์** เส้นใยเซลล์ประสาท โดยเฉพาะแอกซอน หรือโครงสร้างคล้ายแอกซอนของเซลล์ประสาทรับรู้สึก เส้นใยประสาทอาจมีปลอกไมอีลินหุ้มหรือไม่มีขึ้นอยู่กับชนิดของเซลล์ประสาท

nerve impulse **เนิร์ฟ อิมพลส์** คลื่นการกระตุ้นซึ่งก่อให้เกิดได้โดยมีการกระตุ้นแล้วคลื่นถูกส่งไปยังเส้นใยประสาท

nerve net **เนิร์ฟ เนท** ระบบประสาทแรกเริ่มของสัตว์ ประกอบด้วยเซลล์ประสาทโยงใยอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คลื่นการกระตุ้นถูกส่งออกไปทั่วตัว เช่น ในกรณีของสัตว์พวกแมงกะพรุน

nerve plexus **เนิร์ฟ เพลกซัส** ข่ายประสาท เป็นกลุ่มของเส้นใยประสาทที่โยงใยต่อถึงกันแทรกอยู่ในอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ถือเป็นระบบประสาทอัตโนวัติ

nerve ring **เนิร์ฟ ริง** มัดประสาทที่พาดล้อมรอบโครงสร้าง เช่น ล้อมรอบหลอดอาหารในสัตว์พวก เอไคโนเดิร์ม

nerve root **เนิร์ฟ รูท** ส่วนที่ยื่นออกมาจากไขสันหลังทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างเส้นประสาทสันหลังซึ่งขนานอยู่สองข้างของกระดูกสันหลัง ประกอบด้วยเส้นบนและเส้นล่าง เส้นบนทำหน้าที่นำความรู้สึกเข้าสู่ไขสันหลังของระบบสมองส่วนกลาง เส้นล่างนำความรู้สึกออก เป็นประสาทสั่งการ

nervous system **เนอร์วัส ซิสเทม** ระบบประสาท ประกอบด้วยเนื้อเยื่อประสาททำหน้าที่รับและตอบสนองผสานและควบคุมการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายได้อย่างรวดเร็ว กลไกการทำงานผ่านอวัยวะรับรู้ต่อการกระตุ้นซึ่งมีอยู่ที่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทั้งผิวนอกและภายใน แล้วส่งเข้าสู่ระบบประสาทส่วนกลางเพื่อสั่งการไปยังอวัยวะที่เป็นเป้าหมายต่อการกระตุ้น เช่น กล้ามเนื้อ หรือต่อมในสัตว์มีกระดูกสันหลัง ประกอบด้วย ระบบประสาทส่วนกลาง หรือ CNS(สมองและไขสันหลัง) ระบบประสาทผิวนอก หรือ PNS(เส้นประสาทและปมประสาท) และระบบประสาทอัตโนวัติ หรือ ANS

nervous tissue **เนอร์วัส ทิชชู** เนื้อเยื่อประสาท ประกอบด้วย เซลล์ประสาท เซลล์ของเนื้อเยื่อประสาทซึ่งเป็นเนื้อเยื่อเกี่ยวพันพิเศษที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของอวัยวะระบบประสาทซึ่งได้แก่ สมอง ปมประสาท เส้นประสาท และส่วนที่ทำหน้าที่รับรู้สึกของอวัยวะรับรู้สึก

nervure **เนอร์เวอร์** 1. สัตวะ: เส้นปีกของแมลง 2. พฤกษะ: เส้นใบของพืช

nest **เนสท์** 1. รัง สถานที่ หรือโครงสร้างที่เตรียมไว้สำหรับการวางไข่และเลี้ยงลูกอ่อนที่จะเจาะออกมาจากไข่ เช่น รังของเต่า ซึ่งมักจะเป็นโพรงดิน หรือโพรงทราย 2. ถ้าใช้เฉพาะ หมายถึงรังนก 3. สถานที่หลบภัยและเลี้ยงลูกอ่อน เช่น รังกระต่าย 4. คัพภและมิญชะ: กลุ่มเซลล์ที่ถูกแยกอยู่ต่างหากจากเนื้อเยื่ออื่นหรืออวัยวะ ทำให้มีลักษณะ

คล้ายรัง อาจเป็นเซลล์ปกติหรือเซลล์เนื้องอกก็ได้

nestling **เนสท์ลิง** นกวัยเยาว์ที่ยังต้องการการเลี้ยงดูอยู่ภายในรัง

nettle **เนทเทิล** 1. สัตว: เมดูซาของสัตว์พวกแมงกะพรุนที่มีเนมาโทซิสต์ต่อยศัตรูหรือเหยื่อให้ได้รับความเจ็บปวด 2. พฤกษ: พืชโดยเฉพาะสกุล *Urtica* ซึ่งมีขนเป็นต่อม เมื่อสัมผัสจะได้รับความเจ็บปวด

nettle cell **เนทเทิล เซลล์** คือ nematocyst

network **เนทเวิร์ค** เครือข่ายของเส้นใย หลอดเลือด หรือระบบท่อ ที่สอดก่ายเป็นร่างแหติดต่อถึงกัน

neural **นิวรัล** เกี่ยวข้อง หรือเป็นของระบบประสาทหรือเนื้อเยื่อประสาท

neural arch ส่วนบนของกระดูกสันหลังแต่ละข้อ ทำหน้าที่เป็นหลังคาและผนังด้านข้างของช่องกระดูกสันหลังซึ่งเป็นที่อยู่ไขสันหลัง ประกอบด้วยผนังด้านข้าง(pedicle) 2 แผ่น ผนังด้านบนหรือหลังคา (lamina) 2 แผ่น และส่วนที่ยื่นออกไปจากหลังคาทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

neural canal 1. คัพภ: ช่องภายในหลอดประสาทซึ่งต่อไปเจริญเป็นช่องตามแนวยาวตลอดไขสันหลัง 2. ช่องที่เกิดขึ้นจากการผสานกันของ neural arch ของกระดูกสันหลังแต่ละข้อ ซึ่งจะเป็นที่อยู่ของไขสันหลัง

neural crest แถบของเซลล์เอคโทเดิร์มที่ขนานกันอยู่ด้านข้างของหลอดประสาท ในช่วงที่การเจริญสร้างหลอดประสาทเพิ่งเสร็จสิ้น ต่อไปจะเจริญเป็นปมประสาท และต่อมหมวกไตส่วนใน

neural fold แผ่นเนื้อเยื่อประสาทที่ยกตัวขึ้น 2 ข้างตามแนวยาว เพื่อขึ้นมาผสานกันเป็นหลอดประสาท พบในระยะ neurula(ต่อจาก gastrula)ของการเจริญของสัตว์มีกระดูกสันหลัง

neural groove ร่องตามแนวยาวที่อยู่กลาง neural fold ก่อนที่จะมีการสร้างหลอดประสาท ร่องนี้ต่อไปเปลี่ยนแปลงเป็น neural canal

neural lobe ส่วนของพูหลังของต่อมใต้สมอง

neural plate 1. ชั้นของเอคโทเดิร์มที่หนาตัวขึ้นตามแนวยาวด้านหน้า-หลังของลำตัว ซึ่งต่อไปเปลี่ยนแปลงเป็นเนื้อเยื่อประสาทก่อนที่จะมีการเจริญเป็นหลอดประสาท 2.ในพวกเต่า คือแผ่นกระดอง

ซึ่งบางครั้งอาจเชื่อมต่ออยู่กับกระดูกสันหลัง

neural spine ส่วนที่ยื่นออกไปจาก neural arch ลักษณะคล้ายหนาม

neural tube หลอดประสาทซึ่งเกิดจากการยกตัวมาผสานกันของ neural fold ต่อมาด้านหน้าของหลอดประสาทจะโป่งพองออกเจริญเป็นสมอง ส่วนที่เหลือเป็นไขสันหลัง

neuraminidase **นิวแรมินิเดส** เอนไซม์ชนิดหนึ่งพบที่ผิวของไวรัสที่ทำให้เกิดโรคหวัด สามารถย่อยเยื่อหุ้มเซลล์ของโฮสต์ได้ จึงทำให้เกิดการติดเชื้อ

neurenteric canal **นิวเรนเทริค คะนัล** โครงสร้างในคัพภะของสัตว์มีกระดูกสันหลัง ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่าง (1) ช่องของหลอดประสาทกับทางเดินอาหารส่วนปลาย พบในสัตว์พวกกบ (2) ช่องแอมเนียนและถุงไข่แดง พบในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

neurilemma **นิวริเลมมา** (Gr.neuron-ประสาท + lemma-เปลือก) เยื่อบางที่หุ้มเส้นใยประสาท ประกอบด้วย Schwann's cell ซึ่งทำหน้าที่สร้างเยื่อหุ้ม syn: neurolemma

neurine **นิวรีน** ของเหลวข้นกลิ่นคาวปลา มีพิษ ชื่อทางเคมีคือ trimethyl vinyl ammonium hydroxide $CH_2=CHN(CH_3)_3OH$ เป็นของเหลวที่ไหลออกมาจากสัตว์ที่ตายแล้ว เกิดจากการเน่าของโคลีนในสมองและน้ำดี

neurobiotaxis **นิวโรไบโอแทกซิส**(Gr.neuron-ประสาท + bios-ชีวิต + taxis-อันดับ) คัพภะ: การเกิดเดนไดรท์และการเคลื่อนตัวของเซลล์ประสาทไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งเป็นตำแหน่งที่จะได้รับการกระตุ้น

neuroblast **นิวโรบลาสท์** (Gr.neuron- ประสาท + blastos- เยิร์ม) เซลล์ของตัวอ่อนที่เกิดมาจากเซลล์ของนิวรัลทิวบ์(หลอดประสาท) หรือนิวรัลเครสท์ ต่อไปเจริญเป็นเซลล์ประสาท

neurocoel **นิวโรซีล** (Gr.neuron- ประสาท + koilia- ช่องว่าง) ช่องภายในหลอดประสาท ซึ่งต่อไปเป็นโพรงของสมองและช่องภายในไขสันหลัง

neurocranium **นิวโรเครเนียม** (Gr.neuron- ประสาท + kranion- กะโหลกศีรษะ) ส่วนของกะโหลกศีรษะที่หุ้มเนื้อสมอง syn: cranium

neuroendocrine **นิวโรเอนโดคริน(ไครน์)** เกี่ยวข้องกับระบบประสาทและต่อมไร้ท่อ

neuroepithelial cell **นิวโรเอพิทีเลียล เซลล์** เซลล์รับรู้พิเศษ เช่น เซลล์รับรู้การดมกลิ่น รส แสงและความเข้มของแสงเพื่อการมองเห็น และเซลล์ขนเพื่อรับรู้ความสั่นสะเทือนในหูส่วนใน

neurofibril **นิวโรไฟบริล** (Gr.neuron-ประสาท + fibrilla-เส้นใยเล็ก ๆ) เส้นใยเล็ก ๆ จำนวนมากภายในตัวเซลล์ประสาทและแขนงของเซลล์ (แอกซอนและเดนไดรท์)

neuroglia **นิวโรเกลีย** (Gr.neuron- ประสาท + glia- กาว) เนื้อเยื่อที่ไม่ใช่เซลล์ของระบบประสาท แต่จะแทรกอยู่ภายในเนื้อเยื่อของระบบประสาท ทำหน้าที่เป็นเนื้อเยื่อเกี่ยวพันให้กับระบบประสาท ประกอบด้วย ependyma, neuroglia proper(astrocyte, oligodendrocyte, microglia), satellite cell และ Schwann's cell

neurohemal organ **นิวโรเฮมัล ออร์แกน** อวัยวะทำหน้าที่เก็บและปล่อย neurohormone เช่น (1) ในสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ corpus cardiacum, sinus gland, pericardia and postcommissural organs (2) ในสัตว์มีกระดูกสันหลัง คือ pars nervosa ของต่อมใต้สมอง

neurohormone **นิวโรฮอร์โมน** ฮอร์โมนที่ผลิตออกมาจากเซลล์เนื้อเยื่อประสาทสร้างสารคัดหลั่ง เช่น vasopressin(antidiuretic hormone), oxytocin ซึ่งสร้างขึ้นในสมองส่วน hypothalamus แล้วมาเก็บไว้ใน pars nervosa ของต่อมใต้สมอง

neurohumor **นิวโรฮิวเมอร์** สารที่ถูกปล่อยออกมาจากปลายเส้นใยประสาท และทำหน้าที่ส่งต่อการกระตุ้นหรือปลุกฤทธิ์โครงสร้างที่อยู่ติดกัน(กล้ามเนื้อหรือเซลล์ประสาท) เช่น acetylcholine และ epinephrine(sympathin) ซึ่งส่งกระแสการรับรู้ผ่านซิแนปส์ หรือผ่านช่องระหว่างปลายเซลล์ประสาทและเซลล์กล้ามเนื้อ

neurohypophysis **นิวโรไฮพอไฟซิส** (Gr.neuron-ประสาท + hypo-ข้างใต้ + physis-การเติบโต) ต่อมใต้สมองส่วนหลัง(พูหลัง) ประกอบด้วยส่วนที่เป็นก้านยื่นมาจากพื้นสมอง hypothalamus(neural stalk หรือ infundibulum) และส่วน neural lobe syn: pars nervosa

neuroid **นิวรอยด์** การถ่ายทอดการรับรู้แบบหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่กลไกของเซลล์ประสาทมีการตอบสนองช้า เช่น การตอบสนองต่อสิ่งเร้าของสัตว์พวกโปรโตซัวและฟองน้ำ

neuromast **นิวโรมาสท์** 1. ปุ่มรับรู้สึกของระบบเส้นข้างลำตัวในสัตว์มีกระดูกสันหลังชั้นต่ำ เช่น พวกปลา 2. ส่วนที่ยื่นเข้าไปข้างในของหูส่วนใน 3.ถ้าใช้ทั่วไปหมายถึง neuroepithelial cell เช่น เซลล์รับรู้รส

neuromotor apparatus **นิวโรมอเตอร์ แอปพาราตัส** ระบบเส้นใยเล็ก ๆ ที่ซับซ้อนภายในโปรโตซัวพวกซิลิเอท ซึ่งมีการเคลื่อนที่ของซิเลียตามส่วนต่าง ๆ ของตัวสัมพันธ์กัน

neuromuscular junction **นิวโรมัสคิวลาร์ จังค์ชัน** รอยต่อระหว่างปลายเส้นใยประสาทสั่งการกับเซลล์กล้ามเนื้อ

neuromuscular spindle **นิวโรมัสคิวลาร์ สปินเดิล** อวัยวะรับรู้ภายในซึ่งถูกกระตุ้นโดยการเปลี่ยนแปลงความยาวและความตึงของเส้นใยกล้ามเนื้อ

neuron **นิวรอน** (Gr.- ประสาท เอ็นเหนียว) เซลล์ประสาท หน่วยที่เป็นโครงสร้างและหน้าที่หลักของระบบประสาท โดยทั่วไปประกอบด้วยตัวเซลล์และแขนงของเซลล์(แอกซอนและเดนไดรท์)

neuropil **นิวโรพิล** (Gr.- ประสาท เอ็นเหนียว + pilos- รู้สึก) เครือข่ายของเส้นใยประสาท เช่น (1) ระหว่างปลายแอกซอน และเดนไดรท์ของเซลล์ประสาทที่ต่อเนื่องกันเป็น axo-dendritic synapse (2) ปมประสาทของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่ประกอบด้วยเส้นใยของเซลล์ประสาทรับรู้สึก เซลล์ประสาทเชื่อมโยงและเซลล์ประสาทสั่งการ

neuroplasma **นิวโรพลาสมา** (Gr.- ประสาท เอ็นเหนียว + plasma- สิ่งที่เป็นรูปร่างขึ้น) ไซโทพลาซึมที่ล้อมรอบเส้นใยเล็ก ๆ ภายในตัวเซลล์ประสาท

neuropodium **นิวโรโพเดียม** (Gr.- ประสาท เอ็นเหนียว + podion- ตีนเล็ก ๆ) ส่วนที่ยื่นลงไปด้านล่างของปลายเส้นใยประสาทที่โป่งออก ณ จุดซิเนปส์ syn: end feet, terminal button

neuropore นิวโรพอร์ (Gr.- ประสาท เอ็นเหนียว + poros- ช่องเปิด) ช่องเปิดสู่ภายนอกของ neural canal ในขณะที่ยังเป็นตัวอ่อน

neuropteran **นิวรอปเทรา** แมลงในอันดับ Neuroptera ได้แก่พวก แมลงช้าง (ant lion), lacewing และ dobsonfly

neurosecretory cell **นิวโรเซเครทอรี เซลล์** เซลล์ประสาทที่ทำหน้าที่ผลิตและปล่อยฮอร์โมนไปยังอวัยวะเป้าหมายผ่านทางระบบเลือดและน้ำเหลือง ทำหน้าที่เช่นเดียวกับเซลล์ของต่อมไร้ท่ออื่น

neurotransmitter **นิวโรทรานสมิทเทอร์** (Gr.neuron- ประสาท + L.trans- ข้าม + mitters- ส่ง) สารเคมีที่ปล่อยออกมาจากปลายเส้นใยประสาท ณ จุดซิแนปส์ ทำหน้าที่กระตุ้นเซลล์ถัดไป(ปกติคือเซลล์ประสาทหรือกล้ามเนื้อ) เป็นกลไกการส่งกระแสการรับรู้ สารเหล่านี้ คือ acetylcholine, epinephrine และ norepinephrine เมื่อสารเหล่านี้ไปถึงจุดรับของเซลล์ถัดไปแล้ว จะถูกเอนไซม์เปลี่ยนให้เป็นสารอนุพันธ์(เช่น choline และ acetyl) เพื่อป้องกันการกระตุ้นย้อนกลับ

neurotrophic **นิวโรทรอฟิค** เกี่ยวข้องหรือได้รับอิทธิพลจากประสาท หรือการกระตุ้นของประสาทที่เนื้อเยื่อพึงจะได้รับในสภาวะปกติ

neurotropic **นิวโรทรอพิค** มีความชอบ หรือโน้มเอียงเข้าสู่เนื้อเยื่อประสาท เช่น ไวรัสที่ทำให้เกิดการติดเชื้อและเกิดโรคในเซลล์ประสาท

neurula **นิวรูลา** ตัวอ่อนช่วงที่เอคโทเดิร์มส่วนบนเปลี่ยนแปลงเป็นแผ่นชั้นเซลล์ประสาท และมีการเปลี่ยนแปลงสร้าง neural fold และ neural tube ตามลำดับ เป็นระยะต่อมาจาก gastrula

neurulation **นิวรูเลชัน** ระยะการเจริญของตัวอ่อน neurula ที่การสร้าง neural tube

neuston **นูสตอน** สิ่งมีชีวิตที่ดำรงชีพอยู่ในบริเวณผิวน้ำตอนบน แบ่งย่อยออกเป็น supraneuston คือชั้นผิวน้ำ เช่น จิงโจ้น้ำ จอก แหน สาหร่ายทะเล-ซาร์กัสซัม, infraneuston คือชั้นใต้ผิวน้ำ เช่น ปลาที่หากินบริเวณใกล้ผิวน้ำ

neuter **นิวเทอร์** 1. สัตว: ไม่มีเพศ เป็นการเจริญผิดปกติที่อวัยวะเพศฝ่อหรือไม่สามารถทำหน้าที่ได้ 2. พฤกษ: ดอกที่มีเพียงกลีบดอก แต่ไม่มีเกสรตัวผู้หรือเกสรตัวเมีย

neutral **นิวทรัล** (L.neutralis, neuter-ไม่ทั้งสองอย่าง) 1.ไม่มีลักษณะเฉพาะ 2. ชีว: ไม่มีเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศผู้หรือเพศเมีย syn: neuter 3. เคมี: เป็นกลาง ไม่แสดงคุณสมบัติของกรดหรือเบส มี pH 7.0

neutrophil **นิวโทรฟิล** (L.neuter- ไม่ทั้งสองอย่าง + Gr.philein- ชอบ) 1. ย้อมสีติดได้ง่ายด้วยสีย้อมที่เป็นกลาง 2. เม็ดเลือดขาวชนิดหนึ่งที่แกรนุลในไซโทพลาซึม ติดสีย้อมที่เป็นกลางได้ดี

nevus **เนวัส** (L.naevus-รอยมีมาแต่กำเนิด) ไฝ หรือปานบนผิวหนังซึ่งมีมาแต่กำเนิด ดู mole

newt **นิวท์** สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีหางตลอดชีวิตพวกซาลามานเดอร์ ขนาดเล็ก เช่น สกุล *TRiturus(Diemictylus)*

nexus **เนกซัส** (L.-พันธะ) 1. พันธะระหว่างกลุ่มหรืออันดับต่อเนื่อง 2. การผสานระหว่างสมาชิกของกลุ่มหรืออันดับต่อเนื่อง

niacin **ไนอะซิน** วิตามินบีคอมเพลกซ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของเอนไซม์หลายชนิดที่ทำหน้าที่ถ่ายเลียงไฮโดรเจนในกระบวนการหายใจระดับเซลล์ syn: nicotinic acid, niacinamide

nib **นิบ** โครงสร้างปลายแหลม เช่น จะงอยปากนก

niche[1] **นิช** (Fr.) นิเวศ: บทบาทและหน้าที่ของประชากรสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ เช่น พืชเป็นผู้ผลิต สัตว์เป็นผู้บริโภค จุลินทรีย์เป็นผู้ย่อยสลาย

trophic niche บทบาทและหน้าที่เชิงอาหารของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ เช่น นกจับแมลง และกิ้งก่ากินแมลงเป็นอาหาร จึงมี trophic niche เหมือนกัน

niche[2] **นิช** แพทย: รอยยุบตัว หรือบุ๋มลงไปจากผิวราบ โดยเฉพาะรอยกัดกร่อนที่เกิดขึ้นในผนังของอวัยวะกลวง และตรวจสอบได้โดยแผ่นภาพเรินต์แกน

enamel niche รอยเว้าที่เกิดขึ้นระหว่างแผ่นเนื้อฟันกับอวัยวะสร้างเคลือบฟันในช่วงที่ยังเป็นตัวอ่อน โดยครั้งแรกมีการสร้างเคลือบฟันขึ้นมาเป็นรอยเว้ารูปถ้วย แล้วต่อมาแผ่นเนื้อฟันจึงจะเจริญเข้าไปเต็มรอยเว้า

nicotinamide adenine dinucleotide, NAD **นิโคทินาไมด์ แอดินีน ไดนิวคลีโอไทด์** โคเอนไซม์ที่มีกรดนิโคทินิค ($C_6H_5NO_2$) เป็นสารตั้งกำเนิด สูตรเคมีคือ $C_{21}H_{27}O_{14}N_7P_2$ เป็นสารประกอบเชิงซ้อนที่ประกอบด้วยเบสสองชนิดคือ นิโคทินาไมด์ และแอดินีน ทำหน้าที่รับส่งไฮโดรเจนอะตอมในปฏิกริยาออกซิเดชั่นของสิ่งมีชีวิต

nicotinamide adenine dinucleotide phosphate, NADP **นิโคทินาไมด์ แอดินีน ไดนิวคลีโอไทด์ ฟอสเฟต** โคเอนไซม์ที่ทำหน้าที่ให้อีเล็กตรอน (ส่งไฮโดรเจนอะตอม) ในปฏิกริยาสังเคราะห์ด้วยแสง

nicotine **นิโคทีน(ติน)** (L.nicotiana- ยาสูบ) สารแอลคาลอยด์มีพิษ สูตรทั่วไปคือ $C_{10}H_{14}N_2$ มีอยู่ในใบยาสูบ สารละลาย 40 เปอร์เซนต์นิโคทีนซัลเฟตในน้ำใช้เป็นยาฆ่าแมลง

nicotinic acid **นิโคทินิค แอซิด** เป็นองค์ประกอบหลักของวิตามิน B_5 สูตรเคมีคือ $C_6H_5NO_2$ เป็นผลึกสีขาว ละลายน้ำได้ ทนต่อกรดและเบส ทนความร้อน พบมากในตับ ไต พืชตระกูลถั่ว ข้าวสาลี และยีสต์ ถ้าขาดมีอาการประสาทไหว และผิวหนังมีจุดด่างของโรค pellagra
syn: niacin, niacinamide

nictitating **นิคทิเททิง** (L.nictitare- กระพริบตา) กระพริบตา หรือหลิ่วตา

nictitating membrane เยื่อหุ้มตา เป็นเยื่อบางโปร่งใส ทำหน้าที่เป็นหนังตาเช่นเดียวกับหนังตาบนและล่างของคน พบในสัตว์มีกระดูกสันหลังที่ไม่มีหนังตาแท้ หรือพวกที่มีวิวัฒนาการไปอาศัยอยู่ในน้ำ

nictitating spasm การกระพริบตาถี่ เป็นอาการเริ่มรังที่ผู้ป่วยกระพริบตาโดยไม่ตั้งใจ

nidamental gland **ไนดาเมนทัล แกลนด์** ต่อมสร้างวุ้นหุ้มไข่ เป็นอวัยวะพิเศษเสริมอวัยวะสืบพันธุ์ของสัตว์พวกปลาหมึก

nidation **ไนเดชัน** (L.nidus- รัง) การฝังตัวของไข่ที่ปฏิสนธิแล้วเข้าไปในผนังมดลูก syn: implantation

nidicole **ไนดิโคล** ปรสิตของสัตว์ที่อยู่ในรังหรือโพรงใต้ดิน เช่น ไรเป็นปรสิตภายนอกของนก

nidicolous **ไนดิคอลัส** 1. อาศัยอยู่ในรังเป็นการชั่วคราว syn: altricial 2. อาศัยอยู่ในรัง หรือใช้รังเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย ดู myrmecophile

nidus **ไนดัส** (L.-รัง) 1. โครงสร้างที่รวมเป็นกระจุกคล้ายรัง 2. จุดรวมโรคหรือการติดเชื้อ 3. จุดรวมหรือจุดกำเนิดของประสาท

night blindness **ไนท์ บลายด์เนสส์** สภาพการมองเห็นวัตถุในที่มีแสงสลัวไม่ชัด โดยทั่วไปมีสาเหตุมาจากขาดวิตามิน A ทำให้การสังเคราะห์ rhodopsin ในเซลล์รูปแท่งของจอตามีน้อย ความไวต่อการรับแสงจึงลดลง

night crawler **ไนท์ ครอว์เลอร์** ไส้เดือนดินขนาดใหญ่(*Lumbricus terrestris*)

nighthawk **ไนท์ฮอว์ค** นกกินแมลง หากินกลางคืน วงศ์ Caprimulgidae เช่น eastern nighthawk(*Chordeiles minor*) ไม่พบในไทย

nightingale **ไนทิงเกล** 1. นกทรัชโลกเก่าสกุล *Luscinia* 2. ชื่อสามัญสำหรับเรียกนก ovenbird หรือ hermit thrush

night soil **ไนท์ ซอยล์** ปุ๋ยอินทรีย์ ได้จากการหมักมูลของมนุษย์แล้วนำไปใช้ในเกษตรกรรม

nilgai **นิลไก** สัตว์คล้ายกวางขนาดใหญ่ของอินเดีย(*Boselaphus tragocamelus*) โดยทั่วไปนิยมเรียก blue cow หรือ blue bull

niltava **นิลทาวา** นกจับแมลงวงศ์ Muscicapidae เช่น นกนิลตวาใหญ่ (*Niltava grandis*)

niltilapia **นิลทิลาเปีย** ปลานิล(*Tilapia nilotica*) ปลาน้ำจืดที่มีถิ่นกำเนิดในแม่น้ำไนล์ ได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้วนำมาเลี้ยงเพื่อเพิ่มอาหารโปรตีนราคาถูกสำหรับเกษตรกร เนื่องจากเป็นปลากินพืชและอาหารทั่วไป โตเร็ว และแพร่พันธุ์ได้เร็ว

nipple **นิปเพิล** (AS.neb-ปุ่มเล็ก ๆ) 1. หัวนม ซึ่งเป็นที่เปิดของท่อน้ำนม syn: mammilla, papilla mammae, teat 2. ปุ่ม หรือโครงสร้างคล้ายหัวนม

Nissl bodies **นิสสล์ บอดีส์** (Franz Nissl นักประสาทวิทยาชาวเยอรมัน 1860-1919) สารย้อมติดสีได้ง่าย มีลักษณะเป็นแกรนุล หรือรวมเป็นกลุ่มอยู่ในตัวเซลล์และเดนไดรท์ของเซลล์ประสาท แต่จะไม่พบในส่วนอื่นของเซลล์ ติดสีย้อม toluidin และ basic aniline ได้ง่าย ส่วนประกอบทางเคมีคล้ายกับส่วนประกอบของไรโบโซมและนิวคลีโอโปรตีน

nit **นิท**(AS.hnitu) ไข่ของเหาหรือแมลงปรสิตชนิดอื่น ดู pediculosis

nitrification **ไนทริฟิเคชัน** กระบวนการเปลี่ยนแอมโมเนีย หรือเกลือของแอมโมเนียให้เป็นไนเตรท โดยมี nitrifying bacteria มาออกซิไดส์

nitrifying bacteria **ไนทริฟายอิง แบคทีเรีย** แบคทีเรียในดิน ซึ่งทำหน้าที่ออกซิไดส์ (1) แอมโมเนียให้เป็นไนไตรท์ เช่น *Nitrosomonas* (2) ไนไตรท์ให้เป็นไนเตรท เช่น *Nitrobacter*

nitrogen **ไนโตรเจน** (Gr.nitron- ไนเตรทของโซเดียมหรือพอแทสเซียม + gennan-ผลิต) สัญลักษณ์ $_{7}N^{14}$ เป็นแก๊สไม่มีกลิ่น ไม่มีสี มีอยู่ 78 เปอร์เซนต์ของบรรยากาศ ถือเป็นธาตุจำเป็นสำหรับสิ่งมีชีวิต เพราะ

เป็นธาตุของสารประกอบกรดนิวคลีอิก และโปรตีน

nitrogen cycle ไนโตรเจน ไซเคิล วัฏจักรของไนโตรเจน เป็นวัฏจักรที่ซับซ้อน เริ่มจากไนโตรเจนในบรรยากาศถูกเปลี่ยนเป็นสารประกอบของไนโตรเจน อาจโดยกระบวนการ nitrogen fixation ด้วยจุลินทรีย์ หรือกระบวนการอื่น จนได้แอมโมเนียหรือไนเตรทในดินและน้ำ ซึ่งพืชสามารถนำไปสังเคราะห์เป็นโปรตีนและกรดนิวคลีอิคได้ แล้วจึงผ่านกระบวนการเปลี่ยนสารประกอบของไนโตรเจนให้กลับเป็นแก๊สไนโตรเจนสู่บรรยากาศอีกครั้งหนึ่ง

nitrogen fixation ไนโตรเจน ฟิกเซชัน เป็นกระบวนการที่แก๊สไนโตรเจนถูกเปลี่ยนให้เป็นสารประกอบของไนโตรเจนเพื่อพืชสามารถนำไปใช้สังเคราะห์โปรตีนและกรดนิวคลีอิคได้ แบ่งเป็น (1) การตรึงไนโตรเจนทางชีวภาพโดยแบคทีเรีย เช่น *Rhizobium* หรือพวกไซแอโนแบคทีเรีย เช่น *Anabaena*, *Nostoc* (2) การตรึงไนโตรเจนทางกายภาพ เกิดจากฟ้าแลบฟ้าผ่า หรือทำขึ้นในเชิงอุตสาหกรรม ทำให้ไนโตรเจนเปลี่ยนมาเป็นสารประกอบของไนโตรเจนจนอยู่ในรูปของแอมโมเนียและไนเตรท

nitrogenous base ไนโตรจีนัส เบส เบสที่มีธาตุไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบของโมเลกุล แบ่งเป็น (1) purine มีวงของธาตุคาร์บอน-ไนโตรเจน 2 วง ได้แก่ adenine และ quanine (2) pyrimidine มีวงของธาตุคาร์บอน-ไนโตรเจนหนึ่งวง ได้แก่ thymine, cytosine และ uracil เบสเหล่านี้เป็นส่วนประกอบหลักในนิวคลีโอไทด์ของกรดนิวคลีอิก

nitrgenous waste ไนโตรจีนัส เวสท์ ของเสียที่เกิดจากกระบวนการเมทาบอลิซึมของโปรตีน ซึ่งเป็นพิษต่อร่างกายต้องขจัดออกไป เช่น แอมโมเนีย ยูเรีย และกรดยูริก

noctilucous นอคทิลูคัส (L.nox, noct-กลางคืน) เรืองแสงได้ หรือสะท้อนแสงในเวลากลางคืน เช่น โปรโตซัวพวกไดโนแฟลเจลเลท สกุล *Noctiluca*

nocturnal นอคเทอร์นัล (L.nocturnus-กลางคืน) 1. เป็นของหรือเกี่ยวข้องกับกลางคืน 2. ซึ่งมีฤทธิ์ในเวลากลางคืน เช่น สัตว์ที่ออกหากินเวลากลางคืน

nocous **นอคัส** เป็นอันตราย รบกวน ทำให้เกิดบาดเจ็บ

nodal **นอดัล** (L.nodus- ปม) เกี่ยวข้อง หรือเป็นของปุ่ม ปม

nodal rhythm จังหวะการเต้นของหัวใจ เริ่มมาจากปมประสาทอัตโนวัติซึ่งอยู่ในกล้ามเนื้อหัวใจระหว่างห้องต้นหัวใจและห้องปลาย

nodding **นอดดิง** สัปหงก คือการที่ศีรษะก้มลงมาข้างหน้าเป็นครั้งคราวโดยไม่ได้ตั้งใจเมื่อเกิดอาการง่วง syn: nutation

nodding spasm การพยักหน้าเนื่องมาจากการกระตุกของกล้ามเนื้อ sternomastoid syn: salaam convulsion

node **โนด** (L.nodus- ปม) 1. มวลที่มีลักษณะกลม เป็นปุ่ม หรือบวมพอง 2. บริเวณที่มีการคอดกิ่ว 3. อวัยวะหรือโครงสร้างกลมขนาดเล็ก 4. พฤกษ: ข้อของลำต้น ซึ่งเป็นบริเวณที่มีใบหรือก้านใบแยกออกไป

atrioventricular node มวลของเส้นใย Purkinje อยู่ที่ส่วนกลางของผนังกั้นห้องต้นหัวใจ บริเวณที่มัดกล้ามเนื้อยึดหัวใจห้องต้นยื่นออกไปยึดกับหัวใจห้องปลาย(bundle of His)

lymph node ต่อมน้ำเหลือง มวลของเนื้อเยื่อน้ำเหลือง ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปตามท่อน้ำเหลือง เช่น ที่โคนขา(ไข่ดัน) โคนแขน (รักแร้)

node of Ranvier ส่วนที่คอดของแอกซอนที่มีปลอกไมอีลินหุ้ม บริเวณที่คอดจะไม่มีไมอีลิน เมื่อประจุถูกส่งมาตามแอกซอน จะมีการแลกเปลี่ยนประจุ เพื่อให้กระแสความรู้สึกส่งไปได้เร็วขึ้น

nodus **นอดัส** (L.- ปม) 1. ปุ่ม หรือปม ทางกายวิภาคหมายถึงมวลที่เป็นก้อนกลมเล็ก ๆ ที่จำแนกชนิดของเนื้อเยื่อไม่ได้ 2. กีฏ: รอยเว้าที่กลางขอบปีกคู่หน้า ซึ่งเป็นจุดที่มีเส้นปีก 2 เส้นมาตัดกันเป็นปมเล็ก ๆ พบในพวกแมลงปอ

noise **นอยส์** (O.Fr.) เสียง มีหลายรูปแบบ เช่น เสียงดัง เสียงรบกวน เสียงฟังไม่ได้ศัพท์(จับข้อความไม่ได้) เสียงแหบ เสียงกระโชก ฯลฯ

noise pollution **นอยส์ พอลลูชัน** มลพิษทางเสียง เป็นเสียงที่ได้ยินได้ฟังในชีวิตประจำวันจนก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ ตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกกำหนดว่า ความเข้มของเสียงไม่ควรเกิน 85 เดซิเบล สัมผัสไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง และสัมผัสติดต่อกันไม่เกิน 5 วัน แต่ความสามารถในการทนต่อเสียงรบกวนของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน

nomenclature **โนเมนเคลเจอร์** (L.nomen-นาม + calare-เรียก) ระบบการตั้งชื่อหรือศัพท์เทคนิคในแต่ละสาขาเฉพาะในทางชีววิทยา เช่น อนุกรมวิธานแบบทวินาม เรียกชื่อสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดด้วยชื่อสกุล และชื่อชนิด เช่น มนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์อยู่ในสกุล *Homo* ชนิด *sapiens* จึงเรียกว่า *Homo sapiens*

non- **นอน-** (L.) คำนำหน้าคำอื่นเพื่อบ่งชี้ความหมายว่า เป็นลบ หรือไม่มี

nona-, non- **โนน- นอน-** (L.nonus- เก้า) คำนำหน้าคำอื่นเพื่อบ่งชี้ความหมายว่า มีจำนวนเท่ากับเก้า

nonan **ดนแนน** มีอาการเพิ่มขึ้น หรืออาการกลับมาอีกครั้งทุก 9 วัน เช่น ในกรณีอาการไข้ของโรคไข้จับสั่น

noncompetitive inhibitor **นอนคอมเพทิทีฟ อินฮิบิเทอร์** สารที่มีคุณสมบัติยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ โดยเข้าไปมีพันธะกับเอนไซม์ในตำแหน่งอื่นที่ไม่ใช่ตำแหน่งซึ่งมีฤทธิ์(active site) ทำให้ไม่สามารถมีพันธะกับซับสเตรท(ต่างจาก competitive inhibitor ที่โมเลกุลคล้ายซับสเตรท) เช่น ไอออนของโลหะ

nondegradable pollutant **นอนดีเกรเดเบิล พอลลูแทนท์** สารมลพิษที่ไม่ย่อยสลาย หรือสารที่ความมีพิษเสื่อมลงนานนับปี นอกจากนี้ยังเป็นสารที่ก่อให้เกิดการเพิ่มขยายปริมาณทางชีวภาพด้วย มักเป็นสารที่ใช้ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น สารประกอบของปรอท ตะกั่ว แคดเมียม ทองแดง สังกะสี แมงกานีส ยูเรเนียม และสารประเภทกำจัดแมลงและวัชพืช

nondisjunction **นอนดิสจังค์ชัน** ภาวะที่คู่ของโครโมโซมไม่แยกออกจากกันหลังจากจับคู่กันแล้ว เป็นผลให้เซลล์เพศที่เกิดจากการแบ่งมีทั้งจำนวนโครโมโซมขาดและเกิน

nonessential amino acid **นอนเอสเซนเชียล อะมิโน แอซิด** กรดอะมิโนที่ไม่จำเป็นต้องกินเข้าไปเนื่องจากร่างกายสามารถสังเคราะห์ได้ มีหลายชนิด จำนวนต่างกันเล็กน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของสัตว์ ในกรณีของคนมี 11 ชนิด เช่น alanine, arginine, aspatic acid, glutamic acid

nonmedullated **นอนเมดัลเลเทด** แอกซอนที่ไม่มีปลอกไมอีลิน

non-renewable resources **นอน-รีนิวเอเบิล รีซอเซส** ทรัพยากรธรรมชาติประเภทหมดเปลือง ใช้แล้วหมดไปไม่สามารถเปลี่ยนรูปกลับมาใช้ได้อีก

ได้แก่ ทรัพยากรประเภทชากดึกดำบรรพ์ เช่น ถ่านหิน ปิโตรเลียม แก๊สธรรมชาติ รวมถึงแหล่งธรรมชาติที่สวยงามด้วย

nonse codon **นอนเวนส์ โคดอน** รหัสหยุดของรหัสพันธุกรรมที่ไม่กำหนดชนิดของกรดอะมิโนที่จะนำเข้ามาสร้างโปรตีน คือ UAA, UAG และ UGA syn: nonsense code

nonse gene **นอนเซนส์ ยีน** ยีนน่าลักษณะทางพันธุกรรมที่ไม่มีการแปลรหัส ทำให้ไม่มีการกำหนดการสังเคราะห์โปรตีน syn: junk gene

nonsense mutation **นอนเซนส์ มิวเทชัน** การกลายที่เกิดขึ้น ณ ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งบนโครโมโซม เป็นผลให้เกิดรหัสหยุดขึ้นเมื่อมีการสร้างโปรตีน เส้นพอลิเพปไทด์จะสั้นลง

nonstriated **นอนสไทรเอเทด** ไม่มีลาย หมายถึงกล้ามเนื้อเรียบ

non-symbiotic nitrogen fixation **นอน-ซิมไบออทิก ไนโตรเจน ฟิกเซชัน** การตรึงไนโตรเจนจากบรรยากาศด้วยจุลชีพที่ดำรงชีพแบบอิสระ ไม่ใช่พวกดำรงชีพแบบพึ่งพา เช่น โดยแบคทีเรียสกุล *Clostridium*, *Azotobacter* และพวกสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน(cyanobacteria) ต่างจากพวก *Rhizobium* ซึ่งดำรงชีพแบบพึ่งพาอยู่ในปมรากถั่ว

nonus **โนนัส** (L.) 1. จำนวนเก้าหรือลำดับที่ 9 2. hypoylossal nerve เดิมถือว่าเป็นประสาทสมองเส้นที่ 9

noolbender **นูลเบนเดอร์** คือ หนูกินน้ำผึ้ง(*Tarsipes spencerae*) เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีถุงหน้าท้องของออสเตรเลีย อีกชนิดหนึ่งคือ honey possum

noradrenaline **นอร์แอดรีนาลิน** คือ norepinephrine

norepinephrine **นอร์เอพิเนฟริน** ฮอร์โมนที่ผลิตจากต่อมหมวกไตส่วนในและที่ปลายเส้นใยประสาทซิมพาเททิค ทำหน้าที่กระตุ้นการทำงานของกล้ามเนื้อหัวใจและกล้ามเนื้อเรียบตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จึงทำให้หลอดเลือดบีบตัวเพิ่มแรงดันเลือด การมีฤทธิ์น้อยกว่าแอดรีนาลิน

norm **นอร์ม** (L.norma- กฎ) 1. มาตรฐาน หรือเหมาะสมที่สุดสำหรับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง 2. ปกติ หรือธรรมดา

normal **นอร์แมล** (L.normalia-เนื่องมาจากรูปแบบ) 1. ชีว: แบบตัวอย่างปกติ ทั่วไป มาตรฐาน ไม่ได้รับผลกระทบจากการทดลอง เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มิได้เกิดจากการทดลองหรือเกิดจากโรค 2. เคมี:

1 กรัมสมมูลของตัวถูกละลายในตัวทำละลาย 1 ลิตร ในกรณีที่เป็นกรดหรือเบสที่มีหมู่ถูกแทนที่ได้เพียง 1 หมู่ 1 นอร์แมล = 1 โมลาร์(เช่น HCl)

nose **โนส** (AS.nosw) จมูก คือเป็นโครงสร้างที่อยู่ตามแนวกลางของหน้าขนานกับแนวแกนกลางของลำตัว มีช่องเพื่อให้เป็นทางผ่านเข้าออกของอากาศสำหรับการหายใจ และมีอวัยวะรับรู้สำหรับการดมกลิ่น ประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนนอก เป็นส่วนที่เห็นโด่งออกมาจากใบหน้าล้อมรอบรูจมูกไว้ กับส่วนในมีช่องจมูกอยู่ในกระโหลกศีรษะ ปลายของช่องจมูกส่วนในเปิดเข้าสู่ส่วนบนของเพดานอ่อนบริเวณคอหอย

no-see-um **โน-ซี-อัม-** คือ biting midge หรือ punkie เป็นแมลงพวกเหลือบ ดูดเลือดสัตว์และคนเป็นอาหาร

nostril **โนสทริล** (AS.nosu-จมูก + thyrel- รู) รูจมูก ซึ่งอยู่ภายในจมูกส่วนนอก มี 2 รู อยู่ชิดกัน กั้นด้วยผนังจมูก ซึ่งภายในมีกระดูกอ่อนเสริม syn: naris

notch **นอทช์** รอยเว้าลึกรูปตัววี ที่ขอบของโครงสร้าง syn: incisura

notochord **โนโทคอร์ด** (Gr.noton- หลัง + chorde- เส้น) โครงสร้างแท่งกลมยาวใต้หลอดประสาท เซลล์ที่เป็นส่วนประกอบของโนโทคอร์ดมีช่องว่างในเซลล์ ในสัตว์มีกระดูกสันหลังชั้นต่ำ เช่น lancelet(amphioxus) ทำหน้าที่เป็นแกนเสริมโครงสร้างคล้ายกระดูกสันหลังจนตลอดชีวิต พวกเพรียงหัวหอม(tunicate) จะมีอยู่ในระยะตัวอ่อน พวกสัตว์มีกระดูกสันหลังชั้นสูง โนโทคอร์ดมีเพียงระยะตัวอ่อนเท่านั้น เมื่อตัวอ่อนเจริญขึ้น ส่วนของ somite จะเจริญเข้ามาหุ้มโนโทคอร์ดจนรวมเป็นเนื้อเดียวกัน และเป็นส่วนที่เรียกว่า centrum ของกระดูกสันหลังแต่ละข้อ

notopodia **โนโทโพเดีย** ส่วนบนของรยางค์แบบ parapodia ของหนอนทะเลพวก polychaete

notum **โนทัม** (Gr.noton- หลัง) แผ่นหลัง(บน)แต่ละปล้องของแมลง โดยเฉพาะปล้องอก ปีกของแมลงเจริญออกไปจากแผ่นโนทัม

noxious **นอกเชียส** (L.noxius- ทำให้บาดเจ็บ) เป็นอันตราย ระคายเคือง ไม่ได้ประโยชน์

nubecula **นิวเบคิวลา** (L.- เมฆกลุ่มเล็ก) ความขุ่น มักใช้กับกระจกตา หรือปัสสาวะ

nuchal **นูคัล** (L.nucha- ด้านหลังของคอ) เป็นของ หรือเกี่ยวข้องกับด้านหลังของคอ(ต้นคอ)

nuchal organ หลุมที่ซ่อนส่วนหัวของสัตว์พวกหนอนทะเล (polychaete) ภายในมีเซลล์ขนทำหน้าที่รับการกระตุ้น

nuclear **นิวเคลียร์** (L.nucleus-เนื้อในเมล็ด) เกี่ยวข้อง เป็นของ ภายในคล้ายคลึง หรือเป็นส่วนประกอบของนิวเคลียส

nuclear arc บริเวณแนวศูนย์กลางของผลึกเลนส์ลูกตา ซึ่งเซลล์อัดแน่นเปลี่ยนเป็นเส้นใยของเลนส์ syn: nuclear zone, lens vortex

nuclear body วัตถุ หรือมวลที่ประกอบกันเป็นเส้น DNA หนึ่งเส้นภายในเซลล์แบคทีเรีย

nuclear division การแบ่งนิวเคลียส syn: karyokinesis ดู mitosis

nuclear envelope(membrane) เยื่อหุ้มนิวเคลียส เป็นเยื่อบางสองชั้นที่มีส่วนประกอบและโครงสร้างคล้ายเยื่อหุ้มเซลล์ ทำหน้าที่หุ้มนิวคลีอิกแอซิด และนิวคลีโอพลาซึม เยื่อบางชั้นนอกเป็นแหล่งกำเนิดและต่อเนื่องกับเอนโดพลาสมิกเรทิคิวลุม

nuclear sap คือ karyolymph

nuclease **นิวคลีเอส** (L.nucleus-เนื้อในเมล็ด + ase- เอนไซม์) กลุ่มของเอนไซม์ที่ทำหน้าที่ย่อยสลายกรดนิวคลีอิก และผลผลิตจากการย่อยของกรดนิวคลีอิก(nucleotide, nucleoside)

nucleic acid **นิวคลีอิก แอซิด** สารประกอบอินทรีย์ที่พบได้ในนิวเคลียสและไซโทพลาซึมของเซลล์ มีหน่วยย่อยเรียกนิวคลีโอไทด์(nucleotide) ซึ่งประกอบด้วยฟอสเฟต น้ำตาลเพนโทส และเบส นิวคลีโอไทด์มีพันธะเป็นพอลีนิวคลีโอไทด์ หรือกรดนิวคลีอิก แบ่งออกเป็น DNA(deoxyribonucleic acid) และ RNA(ribonucleic acid) กรดนิวคลีอิกในนิวเคลียสทำหน้าที่เป็นสารถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม ควบคุมการแบ่งเซลล์ และกระบวนการเมแทบอลิซึม กรดนิวคลีอิกที่มีอยู่ในเซลล์ออร์แกเนลล์ ทำให้ออร์แกเนลล์เหล่านั้นแบ่งตัวได้ และมีหน้าที่

เฉพาะของตัวเอง เรียกว่า semi-autonomous organelle(มี DNA) ได้แก่ mitochondria, plastid, kinetoplast กรดนิวคลีอิกที่มีอยู่ในไรโบโซม(มี RNA) ทำหน้าที่ช่วยในกระบวนการสร้างโปรตีน

deoxyribonucleic acid เรียกย่อว่า DNA หน่วยของ DNA หนึ่งนิวคลีโอไทด์ ประกอบด้วย ฟอสเฟต น้ำตาลเพนโทสชนิดดีออกซีไรโบสและเบส(purine และ pyrimidine ยกเว้น uracil) พบในนิวเคลียส ไมโทคอนเดรีย ไมโครทิวบุล พลาสติด และไคเนโทพลาสท์

ribonucleic acid เรียกย่อว่า RNA หน่วยย่อยของ RNA หนึ่งนิวคลีโอไทด์ประกอบด้วย ฟอสเฟต น้ำตาลเพนโทสชนิดไรโบสและเบส(purine และ pyrimidine ยกเว้น thymine) พบในนิวคลีโอลัส ไรโบโซม และไซโทพลาซึมในรูปของเมสเซนเยอร์อาร์เอ็นเอ

nucleocapsid **นิวคลีโอแคปซิด** กรดไรโบนิวคลีอิกซึ่งเป็นเส้นแกนจับอยู่กับชั้นโปรตีน (capsid)ซึ่งเป็นปลอกหุ้ม พบในไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคพืช

nucleoid **นิวคลีออยด์** บริเวณที่มีการรวมตัวของสารพันธุกรรมชนิดใดชนิดหนึ่ง (RNA หรือ DNA)ภายในเซลล์ของพวกโพรแคริโอท

nucleolus **นิวคลีโอลัส** (L.-เนื้อในเมล็ดเล็ก ๆ) โครงสร้างรูปทรงกลมภายในนิวเคลียส ประกอบด้วย RNA ประมาณ 4 เปอร์เซนต์ DNA ประมาณ 9-10 เปอร์เซนต์ โปรตีนประมาณ 86-87 เปอร์เซนต์ และสารอื่น 6-12 เปอร์เซนต์ หน้าที่หลักคือ สร้างและสะสม RNA จำนวนและปริมาณนิวคลีโอลัสไม่เท่ากันในแต่ละชนิดของเซลล์ ย้อมติดสีเบสิกได้ดี

nucleoplasm **นิวคลีโอพลาซึม** โพรโทพลาซึมของนิวเคลียสและในไซโทพลาซึม เป็นกลุ่มของโปรตีนเชิงประกอบหรือโปรตีนสังยุค เช่น protamine และ histone โปรตีนเหล่านี้จะรวมอยู่กับกรดนิวคลีอิก ถ้าอยู่ในนิวเคลียสจะรวมอยู่กับ DNA ในเส้นโครโมโซม

nucleoside **นิวคลีโอไซด์** คือไกลโคไซด์ชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยโมเลกุลของน้ำตาลเพนโทส(ไรโบส หรือดีออกซีไรโบส)พันธะอยู่กับเบส(purine หรือ pyrimidine) เป็นสารที่ได้จากการย่อยสลายด้วยน้ำของกรดนิวคลีอิก เช่น uridine, adenosine

nucleotide **นิวคลีโอไทด์** คือนิวคลีโอไซด์ฟอสเฟต เป็นนิวคลีโอไซด์ที่มีโมเลกุลของฟอสเฟตมาพันธะกับน้ำตาลเพนโทส ดังนั้น 1 นิวคลีโอไทด์จึงประ-

ก่อบด้วยโมเลกุลของ ฟอสเฟต เพนโทส และเบส ถือเป็นหน่วยย่อยที่สุดหนึ่งหน่วยของกรดนิวคลีอิก(พอลีนิวคลีโอไทด์)

nucleus **นิวเคลียส** (L.-เนื้อในเมล็ด) 1. แก่น หรือจุดรวมของสสาร 2. ชีว: (1) นิวเคลียสของเซลล์พืชและสัตว์ โดยทั่วไปเป็นมวลรูปทรงกลม มีเยื่อหุ้มเป็นเยื่อบาง 2 ชั้น ซึ่งมีโครงสร้างแบบเดียวกับเยื่อหุ้มเซลล์ ภายในมีสาร DNA และ RNA ที่ควบคุมลักษณะถ่ายทอดทางพันธุกรรมและกระบวนการชีวเคมีต่าง ๆ ของเซลล์ นอกจากนี้ยังมีนิวคลีโอลัสและนิวคลีโอพลาซึม (2) กายวิภาค: มวลของสารสีเทาในสมองและไขสันหลังซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยตัวเซลล์ประสาทจำนวนมาก เป็นจุดรวมของเซลล์ประสาทรับรู้และเซลล์ประสาทสั่งการ (3) สัตว: วงหอยวงแรกซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นการเจริญของหอยฝาเดียว 3. เคมีและฟิสิกส์: (1) จุดศูนย์กลางของอะตอมซึ่งมีอิเล็กตรอนหมุนล้อมรอบ เป็นตำแหน่งที่อยู่ของโปรตอนและนิวตรอน (2) จุดร่วมที่อะตอมอื่นสามารถมาต่อได้ (3) จุดเริ่มต้นของการตกผลึก

nude **นูด** (L.nudus-เปลือย) 1.เปลือย ไม่มีสิ่งปกคลุม 2. ร่างเปลือย

nudibranch **นูดิแบรนช์** ทากเปลือย เป็นทากทะเลซึ่งจัดอยู่ในพวกหอยฝาเดียวที่ไม่มีเปลือกหุ้มตัว อยู่ในอันดับ Nudibranchia ส่วนหัวมีหนวดสัมผัส 1 คู่ ส่วนท้ายมีช่องเหงือกสำหรับหายใจ สองข้างลำตัวแผ่เป็นครีบตลอดความยาวลำตัวและเคลื่อนที่เป็นคลื่นจากหน้าไปหลัง ทำให้ว่ายน้ำได้คล่อง ผิวหนังมักมีจุดและลวดลายสีสวยงาม เช่น สกุล *Aeolis*, *Doris* ดู cerata

numbat **นัมแบท** ตัวกินมดขนาดเล็ก สกุล *Myrmecobius* เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีถุงหน้าท้อง พบเฉพาะในออสเตรเลีย

numbness **นัมบ์เนส** อาการชา ไม่รู้สึกเป็นบางส่วนโดยเฉพาะเนื่องมาจากสัมผัสความเย็น

nuptial **นูปเชียล** เกี่ยวข้องกับการจับคู่ หรือฤดูผสมพันธุ์ เช่น nuptial plumage นกเพศผู้จะมีขนสีสวยเพื่อดึงดูดนกเพศเมียในฤดูผสมพันธุ์

nurse **เนอร์ส** (L.nutrix- พยาบาล) 1. ผู้ทำหน้าที่เป็นพยาบาล 2. การเลี้ยงลูกอ่อนโดยให้ดูดนมจากเต้า 3. สัตว: (1) ในพวกแมลงสังคม คือ พวกแมลงทำงานที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูตัวอ่อน (2) ในสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังพวกหนอน ascidian คือ ซูออยด์ที่เกิดจากการสืบพันธุ์

แบบไม่อาศัยเพศทำหน้าที่เลี้ยงดูซูออยด์อื่น ๆ เช่น สกุล *Doliolum*

nurse cell **เนอร์ส เซลล์** เซลล์ที่ทำหน้าที่จัดหาอาหารหรือปกป้องเซลล์อื่น โดยเฉพาะเซลล์เพศ เช่น เซลล์ archeocyte ของฟองน้ำ หรือ เนอร์สเซลล์ภายในรังไข่ของแมลง

nurture **เนอร์เจอร์** ความปรนปรือ หมายถึงการให้การดูแลเอาใจใส่ ให้อาหารอย่างอุดมสมบูรณ์ ให้การฝึกฝน การศึกษาแต่ละตัวหรือแต่ละบุคคล

nutation **นิวเทชัน** (L.nutation) 1. การพยักหน้า คือการก้มหัวลงข้างหน้า 2. พฤกษะ: การที่ส่วนยอดของต้นพืชโค้งลง เนื่องมาจากอัตราการเจริญไม่สม่ำเสมอ เช่น circumnutation - การหมุนส่าย คือการเคลื่อนไหวปลายยอดเป็นรูปวงกลม

nuthatch **นัทแฮทช์** นกขนาดเล็กในกลุ่มของนก passerine(นกกระจอก)วงศ์ Sittidae(ต่างวงศ์กับพวกนกกระจอก) แพนหางเป็นรูปสี่เหลี่ยม ขณะคลานไปตามลำต้นจะหันส่วนหัวลงสู่พื้น เช่น นกนัทแฮทช์หางขาว (*Sitta carolinensis*) ไม่พบในไทย

nutria **นูเทรีย** คือ ตัวคอยพู หรือหนังและขนของสัตว์ชนิดนี้ที่นำมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม ดู coypu

nutrient **นิวเทรียนท์** (L.nutriens) 1. สารอาหาร คือสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในอาหารที่กินเข้าไป โดยที่สารนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพของสิ่งมีชีวิตได้ ได้แก่ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน แร่ธาตุ วิตามิน และน้ำ 2. หล่อเลี้ยง เลี้ยงดู

nutrition **นิวทริชัน** (L.nutritio- หล่อเลี้ยง) 1. สัตว: กระบวนการดูดซึมและการใช้อาหารและสารที่เกี่ยวข้องกับอาหาร 2. พฤกษะ: การดูดซึมแร่ธาตุและการใช้ประโยชน์ในกระบวนการเมแทบอลิซึมของพืช ยกเว้น กระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง กระบวนการสร้างไขมันและโปรตีน 3. โภชนาการ เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศึกษาถึงเรื่องของอาหารที่สิ่งมีชีวิตสมควรจะได้รับจากสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีพตามปกติ

nut shell **นัท เชลล์** หอยสองฝาทะเลขนาดเล็ก สกุล *Nucula*

nuzzle **นัสเซิล** 1. การใช้จมูก หรือแง่ปลายจมูกเพื่อการขุด ดัน ดู หรือแทง 2. การนอนชิดกัน

nyala **ไนอาลา** สัตว์คล้ายกวางของแอฟริกาใต้ สกุล *Tragelaphus*

nyctalopia **นิคทัลโอเพีย** (Gr.nyx, nykt- กลางคืน + alaos- มองไม่เห็น + ops- ตา) 1. ตาบอดในที่มืด syn: night blindness 2. น่ามาใช้อย่างผิดความหมาย โดยหมายถึงสภาพการมองเห็นในเวลากลางคืนหรือแสงสลัวได้ดีกว่ากลางวัน

nymph **นิมฟ์** (Gr.nymphe-หญิงสาว) 1. ระยะตัวอ่อนของแมลงพวกที่มีการเจริญเปลี่ยนแปลงรูปร่างแบบง่าย โดยมีลักษณะคล้ายกับตัวเต็มวัย แต่อวัยวะยังเจริญไม่เต็มที่ เช่น ปีกและอวัยวะสืบพันธุ์ พบในแมลงหลายพวก เช่น ตั๊กแตน ปลวก 2. ในอันดับ Acarina(เห็บ ไร) คือ ตัวอ่อนระยะ 8 ขา(ซึ่งเจริญมาจากตัวอ่อนระยะ 6 ขา) และต่อไปเจริญเป็นตัวเต็มวัย 8 ขา

nymphochrysalis **นิมโฟคริซาลิส** ตัวอ่อนที่มีเปลือกแข็งแล้ว ซึ่งเจริญเปลี่ยนแปลงมาจากตัวอ่อนที่เป็นปรสิต พบในไรที่อาศัยอยู่ในน้ำ

nystagmus **นิสแทกมัส** (Gr.nystagmos- พยักหน้า) อาการตากระตุกโดยไม่ตั้งใจ มีหลายสาเหตุ อาจเป็นมาแต่กำเนิด หรือในพวกที่มีอาชีพทำเหมืองหรือขับรถไฟ